

KARTA KURSU (realizowanego w specjalności)**PSYCHOLOGIA KLINICZNA****rok akademicki 2022/2023****Kierunek:** Psychologia**Forma prowadzenia zajęć:** stacjonarne**Stopień:** jednolite magisterskie**Rok:** IV**Semestr:** 7

Nazwa	Wsparcie psychologiczne w sytuacjach trudnych
Nazwa w j. ang.	Psychological support in difficult situations

Koordinator	dr Radosław Stupak	Zespół dydaktyczny
		dr Radosław Stupak, mgr Monika Paleczna
Punktacja ECTS*	4	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest zapoznanie studentów z przeglądem wybranych teoretycznych i praktycznych podejść związanych ze wsparciem psychologicznym w sytuacjach trudnych. Wskazane zostanie kulturowe, społeczne i historyczne uwarunkowanie zarówno koncepcji psychologicznych jak i sytuacji wymagających pomocy. Wybranim trudnym sytuacjom i ich specyfice poświęcona zostanie szczególna uwaga. Studenci poznają także podstawowe techniki i narzędzia przydatne we wsparciu psychologicznym oraz naberą podstawowe umiejętności niezbędne w tym obszarze.

Warunki wstępne

Wiedza	Znajomość podstawowych koncepcji i teorii psychologicznych z zakresu psychologii klinicznej, społecznej i rozwojowej
Umiejętności	Podstawowe umiejętności w zakresie czytania ze zrozumieniem tekstów naukowych, także w języku angielskim
Kursy	-

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla specjalności)
Wiedza	W01 Zna modele interwencji kryzysowej i formy udzielania wsparcia psychologicznego	SK_W010
	W02 Posiada wiedzę dotyczącą funkcjonowania i dysfunkcjonowania, harmonii i dysharmonii, normy i patologii.	SK_W02
	W03 Zna główne kierunki i metody klasycznej i współczesnej psychoterapii.	SK_W05,

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla specjalności)
Umiejętności	U01 Potrafi dobrać i zaproponować odpowiednie do problemu oddziaływanie psychoterapeutyczne.	SK_U01
	U02 Potrafi rozpoznać oznaki kryzysu psychicznego oraz dobrać sposób udzielania pomocy psychologicznej w kryzysie.	SK_U03
	U03 Potrafi zidentyfikować różne rodzaje wsparcia.	SK_U08
	U04 Potrafi rozpoznać kulturowe tło zaburzeń psychicznych.	SK_U010

Kompetencje społeczne	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla specjalności)

		specjalności)
	K01 Posiada kompetencje interpersonalne niezbędne psychologowi klinicznemu.	SK_K06,
	K02 Przejawia postawę akceptacji i zrozumienia wobec osób potrzebujących pomocy psychologicznej.	SK_K04
	K03 Podejmując praktykę psychologiczną przestrzega zasad etyki zawodowej.	SK_K01
	K04 Rozumie konieczność dalszego kształcenia w zawodzie psychologa klinicznego.	SK_K03

Organizacja													
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach											
		A		K		L		S		P		E	
Liczba godzin	30			15									
45													

Opis metod prowadzenia zajęć

Kurs odbywa się w trybie stacjonarnym.

Wykład: Wykład połączony z prezentacją multimedialną.

Ćwiczenia: Dyskusja nad czytаныmi tekstami, dyskusja nad udostępnionymi materiałami (np. wywiad kliniczny), praca w grupach, analiza studium przypadku, poker kryterialny, debata, odgrywanie ról.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learn ing	Gry dyda ktycz ne	Ćwic zenia w szkol e	Zajęc ia teren owe	Praca labor atoryj na	Proje kt indyw idual ny	Proje kt grupo wy	Udzia ł w dysku sji	Refer at	Praca pise mna (esej)	Egza min ustny	Egza min pise mny	Inne
W01												X	
W02												X	
W03												X	
U01		X					X	X					
U02		X					X	X					
U03		X					X	X				X	
U04		X					X	X				X	
K01		X					X	X					
K02		X					X	X					
K03		X					X	X					
K04		X					X	X					

Kryteria oceny	Egzamin testowy <u>z treści wykładów</u> (ocena pozytywna = 50% + 1 pkt) Zaliczenie ćwiczeń: kolokwium, aktywność na zajęciach, dopuszczalna max 1 nieobecność.
----------------	--

Uwagi	Przedmiot specjalnościowy na specjalności <i>Psychologia kliniczna</i> na studiach stacjonarnych, jednolitych magisterskich, kierunku: Psychologia.
-------	---

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykłady:

1. Pojęcia wsparcia psychologicznego i sytuacji trudnych w kontekście psychologii jako nauki uwarunkowanej kulturowo, społecznie i historycznie.
2. Człowiek a sytuacja. Sytuacje trudne według Tadeusza Tomaszewskiego.
3. Koncepcje stresu i metod radzenia sobie ze stresem.
4. Interwencja kryzysowa. Sytuacje kryzysowe w kontekście praktycznym i teoretycznym.
5. Sytuacje trudne a pomoc psychologiczna i poradnictwo psychologiczne.
6. Koncepcje traumy. Podejścia zorientowane na doświadczenia traumatyczne.
7. Sytuacje trudne w ujęciu Power Threat Meaning Framework.
8. Mobbing, bullying, seksizm.
9. Przemoc domowa.
10. Kryzys samobójczy.
11. Żałoba.
12. Sytuacja trudna a sytuacja graniczna – perspektywa psychologii egzystencjalnej.
13. Kryzys psychiczny a dezintegracja pozytywna w ujęciu Kazimierza Dąbrowskiego.
14. Wspólnota – indywidualizm a kolektywizm. Aktywizm. Wypalenie zawodowe.
15. Wsparcie psychologiczne i kwestie etyczne oraz regulacje prawne.

Ćwiczenia:

1. Wsparcie psychologiczne w sytuacjach trudnych- wprowadzenie do problematyki
2. Relacja psycholog- osoba otrzymująca wsparcie. Zagadnienia etyczne.
3. Wybrane techniki i metody udzielania wsparcia psychologicznego
4. Wsparcie psychologiczne pacjenta przewlekle chorego na przykładzie pacjentów onkologicznych
5. Wsparcie psychologiczne opiekunów
6. Wsparcie psychologiczne u kresu życia
7. Wsparcie psychologiczne rodziców dzieci z niepełnosprawnościami
8. Wsparcie psychologiczne uczniów z niepowodzeniami szkolnymi

Wykaz literatury podstawowej

Wykład (wskazane fragmenty):

1. Teo, T. (2018). *Outline of theoretical psychology*. Palgrave Macmillan UK. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-59651-2>
2. Bokus, B., Kosowska, E. (red.) (2018). *Człowiek w sytuacji – nie tylko z perspektywy psychologa. Studia inspirowane teorią Tadeusza Tomaszewskiego*. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego i SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny.
3. Heszen, I. (2013). *Psychologia stresu: Korzystne i niekorzystne skutki stresu życiowego*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
4. Kubacka-Jasiecka, D. (2010). *Interwencja kryzysowa: Pomoc w kryzysach psychologicznych*. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.
5. Okuń, B. F. (2002). *Skuteczna pomoc psychologiczna*. Instytut Psychologii Zdrowia, Polskie Towarzystwo Psychologiczne.
6. Czabała, Cz., & Kluczyńska, S. (red.) (2015). *Poradnictwo psychologiczne*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
7. Clark, C., Classen, C., Fourn, A., & Shetty, M. (2015). *Treating the trauma survivor: An essential guide to trauma-informed care*. Routledge, Taylor & Francis Group.
8. Johnstone, L., & Boyle, M. (2020). *The power threat meaning framework: Towards the identification of patterns in emotional distress, unusual experiences and troubled or troubling behaviour, as an alternative to functional psychiatric diagnosis*. British Psychological Society.
9. Duffy, M. P., & Sperry, L. (2012). *Mobbing: Causes, consequences, and solutions*. Oxford University Press.
10. Smith, P. K., & O'Higgins-Norman, J. (red.). (2021). *The Wiley Blackwell handbook of bullying*. John Wiley & Sons.
11. Devaney, J., Bradbury-Jones, C., Macy, R. J., Øverlien, C., & Holt, S. (red.). (2021). *The routledge international handbook of domestic violence and abuse*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429331053>
12. White, J., Marsh, I., Kral, M. J., & Morris, J. (2016). *Critical suicidology: Transforming suicide research and prevention for the 21st century*. UBC Press.
13. Rodziński, P., Rutkowski, K., & Ostachowska, A. (2017). Progresja myśli samobójczych do zachowań samobójczych w świetle wybranych modeli suicydologicznych. *Psychiatria Polska*, 51(3), 515–530. <https://doi.org/10.12740/PP/63984>
14. Worden, J. W. (2018). *Grief counseling and grief therapy: A handbook for the mental health practitioner (Fifth edition)*. Springer Publishing Company.
15. Jacobsen, B. (2007). *Invitation to existential psychology: A psychology for the unique human being and its applications in therapy*. John Wiley & Sons Ltd.
16. Dąbrowski, K. (1979). *Dezintegracja pozytywna*. Państwowy Instytut Wydawniczy.
17. Kałużna-Wielobób, A. (2016). Poczucie wspólnoty jako czynnik dodający siły w przechodzeniu kryzysów. W: Hennel-Brzozowska, A. (red.), *Empowerment, czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej* (s. 121-140). Wydawnictwo Scriptum.

18. Malesic, J. (2022). *The end of burnout: Why work drains us and how to build better lives*. University of California Press.

19. Besta, T., Jaśko, K., Grzymała-Moszczyńska, J., & Górńska, P. (2019). *Walcz, protestuj, zmieniaj świat: Psychologia aktywizmu*. Smak słowa.

20. Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20010730763>

21. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19941110535>

Ćwiczenia:

1. Melonowski, M. (2019). Etyka troski i jej granice w psychoterapii i pomocy psychologicznej. *Psychologia Wychowawcza*, 57, 230-241.

2. Sikora, K. (2013). Dobro odbiorcy w kodeksach etyczno-zawodowych psychologów. *Annals of Psychology*, 16(4), 587-601.

3. Toeplitz-Winiewska, M. (2013). Czy można zdefiniować „dobro” klienta psychologa? *Annals of Psychology*, 16(4), 681-684.

4. Okuń, B. F. (2002). *Skuteczna pomoc psychologiczna*. Instytut Psychologii Zdrowia. (fragmenty omawiane na zajęciach, wskazane przez osobę prowadzącą)

5. Kulpa, M., Kosowicz, M., Flaga-Łuczkiwicz, M., Stypuła-Ciuba, B. J. (2019). Strategie radzenia sobie z chorobą i poczucie własnej skuteczności u pacjentów chorych onkologicznie. *Palliative Medicine/Medycyna Paliatywna*, 11(2), 81-87.

6. de Walden- Gałuszko, K. (2011). *Psychoonkologia w praktyce klinicznej* (s. 7-14). Wydawnictwo Lekarskie PZWL.

7. Sesiuk, A., Rzepiela, L. (2016). Wybrane zaburzenia psychiczne w przebiegu chorób nowotworowych. *Psychiatria i Psychologia Kliniczna*, 16(1), 21-26.

8. Kalembrik, A., Juczyński Z. (2001). Psychologiczny wymiar „jakości życia” w chorobach nowotworowych. *Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Psychologica*, 5, 71-82.

9. Gérain, P., Zech, E. (2019). Informal caregiver burnout? Development of a theoretical framework to understand the impact of caregiving. *Frontiers in Psychology*, 10, 1748.

10. Łukaszewska, B. (2015). Doświadczanie żałoby przez osoby dorosłe. Formy wsparcia psychologicznego w kontekście opieki paliatywno-hospicyjnej. *Pielęgniarstwo i Zdrowie Publiczne*, 5, 299-304.

11. Kissane, D. W. (2014). Demoralization: a life-preserving diagnosis to make for the severely medically ill. *Journal of Palliative Care*, 30(4), 255-258.

12. de Walden- Gałuszko, K. (2011). *Psychoonkologia w praktyce klinicznej* (s. 125-135). Wydawnictwo Lekarskie PZWL.

13. Farnicka, M. (2011). Wyzwania stojące przed rodziną w sytuacji rozpoznania niepełnosprawności u dziecka. *Niepełnosprawność*, 6, 18-33.

14. Liberska, H., Matuszewska, M. (2011). Model rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym. W: H. Liberska (red.), *Rodzina z dzieckiem niepełnosprawnym – możliwości i ograniczenia rozwoju* (s.41-66). Difin.

15. Sędek, G. (1995). *Bezradność intelektualna w szkole* (s. 13-28). Wydawnictwo Instytutu Psychologii.

Wykaz literatury uzupełniającej

Wykład:

1. Good, J. M. M. (2000). Disciplining social psychology: A case study of boundary relations in the history of the human sciences. *Journal of the History of the Behavioral Sciences*, 36(4), 383–403. [https://doi.org/10.1002/1520-6696\(200023\)36:4<383::AID-JHBS6>3.0.CO;2-L](https://doi.org/10.1002/1520-6696(200023)36:4<383::AID-JHBS6>3.0.CO;2-L)
2. Dobroczyński, B. (1993). Jedna czy wiele “psychologii”? *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Psychologiczne*, 9, 77-85.
3. Trzópek, J. (2006). *Filozofie psychologii: Naturalistyczne i antynaturalistyczne podstawy psychologii współczesnej*. WUJ.
4. Łukaszewski, W. (2015). Koncepcje sytuacji trudnych: krok naprzód, czy krok wstecz? *Czasopismo Psychologiczne Psychological Journal*, 21(1), 33–38. <https://doi.org/10.14691/CPPJ.21.1.33>
5. Kurcz, I., & Kądziaława, B. (red.) (2002). *Psychologia czynności: Nowe perspektywy*. Wydawnictwo naukowe Scholar.
6. Karaszewska, H., & Silecka-Marek, E. (red.) (2016). *Sytuacje trudne w perspektywie jednostkowej i społecznej*. Wydawnictwo Naukowe UAM.
7. Łosiak, W. (2008). *Psychologia stresu*. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.
8. Cooper, C. L., & Dewe, P. (2004). *Stress: A brief history*. Blackwell Publishing.
9. Sanders, P., Williams, P. J., & Rogers Andy. (2021). *First steps in counselling: An introductory companion* (5th edition). PCCS Books.
10. Cooper, M., & Dryden, W. (red.) (2016). *The handbook of pluralistic counselling and psychotherapy*. SAGE.
11. Maté, G., & Maté, D. (2022). *The myth of normal: Trauma, illness, and healing in a toxic culture*. Avery.
12. Harris, R. (2021). *Trauma-focused act: A practitioner’s guide to working with mind, body, and emotion using acceptance and commitment therapy*. Context Press.
13. Ritblatt, S. N., & Hokoda, A. (red.) (2023). *From trauma to resiliency: Trauma-informed practices for working with children, families, schools, and communities*. Routledge.
14. Pernicano, P. (2019). *Using stories, art and play in trauma-informed treatment: Case examples and applications across the lifespan*. Routledge.
15. Froerer, A., Cziffra-Bergs, J. von, Kim, J. S., & Connie, E. (red.) (2018). *Solution focused brief therapy with clients managing trauma*. Oxford University Press.
16. Harper, D.J., & Cromby, J. (red.) (2022). The Power Threat Meaning Framework [Special section]. *Journal of Constructivist Psychology*, 35(1), 1-95.
16. Johnstone, L., & Kopua, D. (2019). Crossing cultures with the power threat meaning framework. *Psychotherapy and Politics International*, 17(2). <https://doi.org/10.1002/ppi.1494>

17. Morgan, G., Barnwell, G., Johnstone, L., Shukla, K., & Mitchell, A. (2022). The power threat meaning framework and the climate and ecological crises. *Psychology in Society (PINS)*, 63(1), 83–109. <https://www.journals.ac.za/pins/article/view/5444>
18. Johnstone, L., & Boyle, M. (2018). The Power Threat Meaning Framework: An Alternative Nondiagnostic Conceptual System. *Journal of Humanistic Psychology*. <https://doi.org/10.1177/0022167818793289>
19. Sullivan, K. (2013). *The anti-bullying handbook*. SAGE Publications Ltd.
20. Galasiński, D. (2017). *Discourses of men's suicide notes: A qualitative analysis*. Bloomsbury Academic.
21. Morrill, Z. (2022, 3. sierpnia). How grief became a disorder and what this means about us: An interview with kaori wada. *Mad In America*. <https://www.madinamerica.com/2022/08/how-grief-became-a-disorder-and-what-this-means-for-us-an-interview-with-kaori-wada/>
22. Køster, A., & Kofod, E. H. (Eds.). (2022). *Cultural, existential and phenomenological dimensions of grief experience*. Routledge, Taylor & Francis Group.
22. Opoczyńska, M. (red.). (1999). *Wprowadzenie do psychologii egzystencjalnej*. Kraków: WUJ.
23. Opoczyńska, M. (2017). *Pasaże egzystencji: Strony psychoterapii i inne strony*. WUJ.
24. Dąbrowski, K. (1986). *Trud istnienia*. Wiedza Powszechna.
24. Ahsan, S. (2022, 6. września). I'm a psychologist – and I believe we've been told devastating lies about mental health. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2022/sep/06/psychologist-devastating-lies-mental-health-problems-politics>
25. Aleksandrowicz, A., Banicki, K., Dobroczyński, B., Morasiewicz, J., Opoczyńska–Morasiewicz, M., Prusak, J., Sikora, K., & Wróbel, Sz. (2007). *Etyka w psychoterapii*. *Diametros*. <https://diametros.uj.edu.pl/serwis/?l=1&p=deb6&m=43>

Ćwiczenia:

1. Sokołowska, E., Zabłocka-Żytka, L. (2016). *Pomoc psychologiczna chorym somatycznie. Wybrane zagadnienia*. Difin SA.
2. Czabała, J. C., Kluczyńska, S. (red.). (2015). *Poradnictwo psychologiczne*. Wydawnictwo Naukowe PWN.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	1
Ilość godzin pracy studenta	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	30

bez kontaktu z prowadzącymi	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	0
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	0
	Przygotowanie do egzaminu	24
Ogółem bilans czasu pracy		100
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		4